

ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี

กลุ่มนักเรียนชายและหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปี พ.ศ. 2547

สถานการณ์โรค/ภัยที่สำคัญ

✍ ธีรรัตน์ เชมนะสิริ ธนรักษ์ ผลิพัฒน์

สำนักระบาดวิทยา

✉ narak@health.moph.go.th

บทนำ

การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ได้เริ่มดำเนินการเก็บข้อมูล ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2538 ในกลุ่มทหารกองประจำการ หญิงตั้งครรภ์ และคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม⁽¹⁾ ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 ได้เริ่มเก็บข้อมูลในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ในสถานการณ์ของปัญหาพฤติกรรมทางเพศในปัจจุบัน ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องกังวลถึงสถานการณ์ด้านพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีข้อมูลค่อนข้างน้อย

สำนักระบาดวิทยาร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข จึงได้พัฒนาระบบการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. ติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระดับความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาเอดส์ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. ติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ระเบียบวิธีเฝ้าระวัง

กลุ่มประชากรที่เฝ้าระวัง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทุกคน ที่ศึกษาอยู่ภายในจังหวัดที่เป็นหน่วยเฝ้าระวัง 24 จังหวัด ซึ่งในแต่ละจังหวัดจะคำนวณขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมกับจำนวนประชากรในจังหวัด โดยอาจใช้สูตรในการคำนวณทางสถิติหรือสามารถใช้โปรแกรม Epi Info, Version 6.04 เพื่อคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการเฝ้าระวังได้ เมื่อได้จำนวนตัวอย่าง จังหวัดจะสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 จะเป็นการเลือกโรงเรียน และระยะที่ 2 เป็นการเลือกห้องเรียนของโรงเรียนที่เลือกได้ เมื่อสุ่มได้ห้องเรียนแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการเก็บข้อมูลพฤติกรรมจากเด็กนักเรียนในห้องเรียน

ในการเฝ้าระวังฯ ทุกจังหวัดใช้แบบสอบถามที่ตอบด้วยตนเอง (Self-administered questionnaire) เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลแจกแบบสอบถาม ปากกาและซอง เพื่อผู้ตอบสามารถตอบแบบสอบถามและพับแบบสอบถามนั้น ๆ ใส่ซองก่อนนำไปใส่ลงในกล่องเก็บ การตอบแบบสอบถาม ไม่มีการระบุชื่อหรือที่อยู่ ที่นำไปสู่การระบุตัวผู้ตอบได้ ดังนั้นผู้ตอบคำถามสามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระ และช่วยให้ผู้ตอบมั่นใจที่จะให้ข้อมูลที่เป็นความจริง

แบบสอบถามกลุ่มนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วยข้อคำถาม 35 ข้อ และแบบสอบถามกลุ่มนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วยข้อคำถาม 31 ข้อ แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ซึ่งมีคำถามเกี่ยวกับอายุและบุคคลที่พ่อกอาศัยด้วย รวมถึงการเข้าถึงสื่อลามกต่าง ๆ ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพการร่วมเพศ เป็นคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการร่วมเพศครั้งแรก การร่วมเพศกับคู่นอนต่าง ๆ ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา และการร่วมเพศครั้งสุดท้าย รวมถึงพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในช่วงเวลาต่าง ๆ ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพการใช้ยาเสพติดและการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เป็นคำถามเกี่ยวกับชนิดของสารเสพติดที่นักเรียนเคยเสพมาก่อน หรือการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ รวมถึงการเสพยาและการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนการร่วมเพศครั้งสุดท้าย

และส่วนที่ 4 ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับเรื่องเอดส์ เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์ 5 ข้อที่ United Nations General Assembly Special Session on HIV/AIDS (UNGASS) กำหนดเป็นคำถามหลักเรื่องความรู้โรคเอดส์ ข้อมูลจะถูกบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงสภาพปัญหาในระดับจังหวัด และส่งต่อมายังสำนักกระบวนวิชา เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในระดับประเทศต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวชี้วัด โดยอาศัยวิธีการทางสถิติที่เหมาะสมกับลักษณะของข้อมูล และการให้น้ำหนักกับจำนวนตัวอย่างที่เหมาะสม⁽²⁾

ผลการเฝ้าระวัง

นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. ข้อมูลทั่วไป

การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปี พ.ศ. 2547 เพศชาย รวมทั้งสิ้นจำนวน 6,302 คน นักเรียนมีอายุเฉลี่ยที่ 14 ปี

2. ประสบการณ์ทางเพศและพฤติกรรมทางเพศในรอบปีที่ผ่านมา

นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วในระดับต่ำ (ร้อยละ 3.6) โดยมีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในสัดส่วนปานกลาง (ร้อยละ 42.8) อายุเฉลี่ยของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีเพศสัมพันธ์แล้วที่อายุ 13 ปี

พฤติกรรมทางเพศในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนชายมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนประเภทต่าง ๆ ในระดับต่ำ คือ มีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการ ร้อยละ 0.8 มีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคนรัก ร้อยละ 2.9 มีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่น ร้อยละ 1.3 และมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายหรือเพศเดียวกัน ร้อยละ 1.4 สำหรับการใส่ถุงยางอนามัยในรอบปีที่ผ่านมา นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการใช้ถุงยางในระดับต่ำถึงปานกลาง โดยมีการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการ ร้อยละ 50.0 ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคนรัก ร้อยละ 37.5 ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่น ร้อยละ 51.3 และใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชาย ร้อยละ 33.3

พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในรอบปีที่ผ่านมา ร้อยละ 3.6 ของนักเรียนชายทั้งหมดมีเพศสัมพันธ์ในปีที่ผ่านมา โดยนักเรียนที่ใช้ถุงยางอนามัยนำถุงยางอนามัยมาใช้โดยการพกติดตัวอยู่แล้ว (ร้อยละ 20.8) ซื้อจากร้านขายยา (ร้อยละ 13.7) และ ซื้อจากร้านสะดวกซื้อ (ร้อยละ 12.3) จำนวนคู่นอนประเภทต่าง ๆ ในรอบปีที่ผ่านมา นักเรียนชายมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการจำนวน 1 คน ในรอบปี ร้อยละ 33.3 มีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคนรักจำนวน 1 คนในรอบปี ร้อยละ 61.3 และมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นจำนวน 1 คนในรอบปี ร้อยละ 50.0 แต่สิ่งที่น่าวิตกคือนักเรียนบางส่วนเคยมีเพศสัมพันธ์โดยได้รับเงินหรือสิ่งของตอบแทน (ร้อยละ 24.3) (ตารางที่ 1)

3. พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย

ในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายกับหญิงขายบริการ ร้อยละ 60.0 แฟนหรือคนรัก ร้อยละ 50.0 หญิงอื่น ร้อยละ 59.2 และผู้ชาย ร้อยละ 35.4 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ร้อยละของการมีเพศสัมพันธ์ในรอบปีที่ผ่านมา ร้อยละการใช้ถุงยางอนามัย และร้อยละการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

	หญิงขายบริการ	แฟน/คนรัก	หญิงอื่น	ผู้ชาย
การมีเพศสัมพันธ์	0.8	2.9	1.3	1.4
การใช้ถุงยางอนามัยในรอบปี	50.0	37.5	51.3	33.3
การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อร่วมเพศครั้งสุดท้าย	60.0	50	59.2	35.4

4. การใช้สารเสพติดและการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เคยมีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดมาก่อนถึงร้อยละ 23.1 และนักเรียนชายเกือบครึ่งหนึ่งเคยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 42.5) โดยครั้งล่าสุดที่นักเรียนมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 15.8 ของนักเรียนชายใช้สารเสพติดก่อนการร่วมเพศ และร้อยละ 39.4 ของนักเรียนชายดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนการร่วมเพศ

พฤติกรรมการใช้สารเสพติดชนิดต่าง ๆ นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใช้สารเสพติดชนิดต่าง ๆ ดังนี้ บุหรี่ (ร้อยละ 22.6) ยาบ้า (ร้อยละ 1.2) กาว, ทินเนอร์ (ร้อยละ 1.4) กัญชา (ร้อยละ 2.1) ฝิ่น (ร้อยละ 0.2) ยาอี (ร้อยละ 0.4) กระเทียม (ร้อยละ 1) และสารเสพติดชนิดอื่น ๆ (ร้อยละ 0.8) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ร้อยละของการใช้สารเสพติดชนิดต่าง ๆ ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำแนกตามชนิดของสารเสพติด

สารเสพติดชนิดต่าง ๆ	ร้อยละ
1. บุหรี่	22.6
2. ยาบ้า	1.2
3. กาว, ทินเนอร์	1.4
4. เฮโรอีน	0
5. กัญชา	2.1
6. ฝิ่น	0.2
7. ยาเค	0
8. ยาอี	0.4
9. กระเทียม	1.0
อื่น ๆ	0.8

5. ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์

การเฝ้าระวังพฤติกรรมฯ กลุ่มนักเรียนชาย ได้มีการถามคำถาม 6 ข้อเกี่ยวกับความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์ ซึ่งข้อที่นักเรียนสามารถตอบถูกต้องมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 การใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้ (ร้อยละ 92.8) และข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 4 การกินอาหารร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์สามารถติดเชื้อเอดส์ได้ ใช่หรือไม่ (ร้อยละ 50.5)

จากข้อคำถามทั้งสิ้น 6 ข้อ นักเรียนหญิงสามารถตอบคำถามถูกต้องทั้งหมด 6 ข้อ ร้อยละ 6.3 และสามารถตอบข้อ 1 - 5 ถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ UNGASS กำหนดไว้ ร้อยละ 13.5 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ร้อยละของความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์	ร้อยละ
ข้อที่ 1 การใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้	92.8
ข้อที่ 2 การมีคู่นอนเพียงคนเดียวที่ไม่มีเชื้อเอดส์เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้	75.9
ข้อที่ 3 ขุนสามารถเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์มาสู่คนได้	52.3
ข้อที่ 4 การกินอาหารร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์สามารถติดเชื้อเอดส์ได้	50.5
ข้อที่ 5 คนที่เรามองเห็นว่ามีสุขภาพร่างกายแข็งแรงดี อาจจะเป็นคนที่มีเชื้อเอดส์ได้	62.0
ข้อที่ 6 ในปัจจุบันมียาที่สามารถยับยั้งเชื้อเอดส์ (ยาต้านไวรัส) ได้	50.6
ตอบถูก 5 ข้อ ตามกำหนดของ UNGASS	13.5

6. พฤติกรรมอื่น ๆ

จากการเฝ้าระวังพฤติกรรมฯ ในกลุ่มนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนในช่วงอายุนี้นี้เริ่มมีความสนใจในเรื่องเพศมากขึ้น โดยร้อยละ 27.6 ของนักเรียนชายเคยใช้คอมพิวเตอร์เข้าเว็บไซต์ (Website) ไป่ และร้อยละ 49.8 ของนักเรียนชายเคยดูหนังไป่ วิดีโอ (VCD) ไป่ และวิดีโอ (VDO) ไป่

ในรอบปีที่ผ่านมา มีนักเรียนชาย เพียงร้อยละ 19.7 ที่เคยตรวจเลือดหาเชื้อเอชไอวีโดยสมัครใจ

นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1. ข้อมูลทั่วไป

การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีนักเรียนหญิงร่วมให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 6,496 คน โดยมีอายุเฉลี่ยที่ 14 ปี

2. ประสบการณ์ทางเพศและพฤติกรรมทางเพศในรอบปีที่ผ่านมา

ในการสำรวจรอบปีที่ผ่านมา นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วมีจำนวนน้อยมาก (ร้อยละ 1.1) โดยอายุเฉลี่ยนักเรียนหญิงที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่ 13 ปี การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกนั้น ถึงแม้จะมีจำนวนน้อย แต่ร้อยละการใช้ถุงยางอนามัยของกลุ่มนี้เมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก มีจำนวนที่ต่ำมาก (ร้อยละ 5.6) ส่วนใหญ่ นักเรียนหญิงที่มีเพศสัมพันธ์แล้วนั้น มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับแฟนหรือคนรัก (ร้อยละ 66.7) แต่สิ่งที่น่าวิตกคือ เมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ประมาณครึ่งหนึ่งของนักเรียนหญิงไม่สวมใส่ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ (ร้อยละ 50.0)

พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในรอบปีที่ผ่านมา มีนักเรียนหญิงร้อยละ 5.4 ที่มีแฟนหรือคนรักแล้ว โดยในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 0.8 เคยมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคนรัก และแฟนหรือคนรักของนักเรียนหญิงใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 14.3 สำหรับการมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่น ไม่พบการรายงานว่ามีนักเรียนหญิงที่มีเพศสัมพันธ์กับชายอื่น รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์เพื่อแลกกับเงินหรือสิ่งของตอบแทน ไม่พบการรายงานถึงนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในรอบปีที่ผ่านมา

3. พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด

การสำรวจนักเรียนหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อนในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา พบว่า เมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด นักเรียนหญิงมีการขอหรือให้คู่นอนใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 0 และคู่นอนของนักเรียนหญิงมีการใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 17.2 สำหรับการมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคนรัก มีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด ร้อยละ 6.3

4. การใช้สารเสพติดและการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เคยใช้สารเสพติดเพียงร้อยละ 4.6 และเคยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 30.9 ในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งล่าสุด ไม่พบการรายงานถึงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดก่อนการร่วมเพศในกลุ่มนักเรียนหญิง แต่พบว่า ร้อยละ 14.6 ของนักเรียนหญิงดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนการร่วมเพศครั้งล่าสุด

สารเสพติดชนิดต่าง ๆ ที่นักเรียนหญิงเคยใช้ มีดังนี้ บุหรี่ (ร้อยละ 4.5) กาว, ทินเนอร์ (ร้อยละ 0.1) และสารเสพติดชนิดอื่น ๆ (ร้อยละ 0.7) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ร้อยละของการใช้สารเสพติดชนิดต่าง ๆ ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำแนกตามชนิดของสารเสพติด

สารเสพติดชนิดต่าง ๆ	ร้อยละ
1. บุหรี่	4.5
2. ยาบ้า	0
3. กาว, ทินเนอร์	0.1
4. เฮโรอีน	0
5. กัญชา	0
6. ฝิ่น	0
7. ยาเค	0
8. ยาอี	0
9. กระต้อม	0
อื่น ๆ	0.7

5. ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์

การวัดระดับความรู้และความตระหนักของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า จากข้อคำถามทั้งหมด 6 ข้อ นักเรียนหญิงสามารถตอบข้อที่ 1 การใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้ ใช่หรือไม่ ได้มากที่สุด (ร้อยละ 94.2) และตอบข้อที่ 3 ยุงสามารถเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์มาสู่คนได้ ใช่หรือไม่ และข้อที่ 6 ในปัจจุบันมียาที่สามารถยับยั้งเชื้อเอดส์ (ยาต้านไวรัส) ได้ ใช่หรือไม่ เป็นจำนวนเท่ากันได้น้อยที่สุด (ร้อยละ 54.6)

นักเรียนหญิงมีความรู้และความตระหนักในเรื่องโรคเอดส์ค่อนข้างต่ำ โดยสามารถตอบข้อคำถามทั้งหมดถูกต้องทั้ง 6 ข้อ ร้อยละ 9.3 และสามารถตอบคำถาม 5 ข้อ ตามที่ UNGASS กำหนดไว้ถูกต้องทั้ง 5 ข้อ ร้อยละ 20.0 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ร้อยละของความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์	ร้อยละ
ข้อที่ 1 การใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้	94.2
ข้อที่ 2 การมีคู่นอนเพียงคนเดียวที่ไม่มีเชื้อเอดส์เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้	74.9
ข้อที่ 3 ยุงสามารถเป็นพาหะนำเชื้อเอดส์มาสู่คนได้	54.6
ข้อที่ 4 การกินอาหารร่วมกับผู้ติดเชื้อเอดส์สามารถติดเชื้อเอดส์ได้	54.9
ข้อที่ 5 คนที่เรามองเห็นว่ามีสุขภาพร่างกายแข็งแรงดี อาจจะเป็นคนที่มีเชื้อเอดส์ได้	72.5
ข้อที่ 6 ในปัจจุบันมียาที่สามารถยับยั้งเชื้อเอดส์ (ยาต้านไวรัส) ได้	54.6
ตอบถูก 5 ข้อ ตามกำหนดของ UNGASS	20.0

6. พฤติกรรมอื่น ๆ

พฤติกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มนักเรียนหญิง พบว่านักเรียนหญิงร้อยละ 8.2 เคยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ดูเว็บไซต์ (Website) ไป๋ และร้อยละ 22.6 ของนักเรียนหญิงทั้งหมดเคยดูหนังสือไป๋ วีซีดี (VCD) ไป๋ และวิดีโอ (VDO) ไป๋

พฤติกรรมการตรวจเลือดหาเชื้อเอชไอวีของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเพียงร้อยละ 7 ของนักเรียนหญิงทั้งหมดที่เคยตรวจเลือดหาเชื้อเอชไอวี

สรุปและอภิปรายผล

การเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในกลุ่มนักเรียนชายและหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในปี พ.ศ. 2547 ที่ผ่านมามีนักเรียนเข้าร่วมให้ข้อมูลทั้งสิ้น 12,798 คน แบ่งออกเป็นนักเรียนชาย ร้อยละ 49.2 และนักเรียนหญิง ร้อยละ 50.8 ทั้งนักเรียนชายและหญิงมีอายุเฉลี่ยที่ 14 ปี

พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มนักเรียน ถึงแม้จะมีนักเรียนจำนวนไม่มากที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วก็ตาม (นักเรียนชาย ร้อยละ 3.6 และนักเรียนหญิง ร้อยละ 1.1) แต่ระดับการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มนักเรียนยังอยู่ในระดับต่ำมากถึงปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นการมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนประเภทใดก็ตาม การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อนักเรียนหญิงมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคนรักอยู่ในระดับต่ำมาก (ร้อยละ 14.3) ซึ่งเมื่อนำมาเทียบกับการใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนชายเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนประเภทต่าง ๆ พบว่า มีระดับการใช้ปานกลางหรือดีกว่าร้อยละของนักเรียนหญิง

นักเรียนชายและหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 บางส่วนเริ่มมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน บางส่วนเริ่มมีแฟนหรือคนรัก (นักเรียนชาย ร้อยละ 11.1 และนักเรียนหญิง ร้อยละ 5.4) เริ่มมีความสนใจกับเพศตรงข้ามมากขึ้น สมาชิกในครอบครัวและครูอาจารย์ในสถานศึกษา จึงควรระมัดระวังและให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศแก่เด็กทีละน้อย เพื่อไม่ให้เยาวชนกลุ่มนี้มีความรู้ผิด ๆ เกี่ยวกับเพศศึกษาและการคบหาเพื่อนต่างเพศ ควรมีการเสริมสร้างทัศนคติให้นักเรียนไม่มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน หรือมีเพศสัมพันธ์เมื่อพร้อม และควรสอดแทรกความรู้ในการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วยวิธีต่าง ๆ

ประเด็นที่มีแนวโน้มจะเป็นปัญหาในอนาคต คือ การใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับคู่นอนประเภทต่าง ๆ ที่มีร้อยละการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งแตกต่างกันมาก การใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงชาย

บริการ และกับหญิงอื่น เกือบไม่มีความแตกต่างกัน (ร้อยละ 50.0 และร้อยละ 51.3 ตามลำดับ) แต่ในส่วนของการใช้ถุงยางอนามัยกับแฟนหรือคนรัก และเพศเดียวกัน กลับมีความแตกต่างจากกลุ่มแรกมาก (ร้อยละ 37.5 และร้อยละ 33.3 ตามลำดับ) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนเลือกใช้ถุงยางอนามัยกับบุคคลประเภทต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน โดยอาจมีเหตุผลจากทัศนคติและความเชื่อต่อประเภทคู่นอนไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผิด เพราะการมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนประเภทใดก็ตาม หากไม่ใช้ถุงยางอนามัยก็สามารถติดเชื้อเอชไอวีและเสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ ตามมา

ร้อยละของการตอบคำถามความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนชายและหญิง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ นักเรียนสามารถตอบคำถามได้ในเกณฑ์ปานกลางถึงดีมาก แต่การตอบคำถามให้ถูกต้องทุกข้อนั้นมีความยากที่ต่ำพอสมควร จึงเป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่หลาย ๆ หน่วยงานต้องพยายามให้ความรู้ และให้เยาวชนมีความเข้าใจกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโรคเอดส์มากขึ้นกว่านี้ ตามการศึกษาของ วราพร กระหมุดความ เรื่องการเปิดรับข่าวสารความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่นที่มีต่อการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัย เพื่อป้องกันโรคเอดส์ในเขตกรุงเทพมหานคร⁽⁴⁾ พบว่า การให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ต่อวัยรุ่นนั้น ไม่ว่าเยาวชนจะมีความแตกต่างในเรื่องของระดับความรู้ เพศ และอายุ ต่างไม่มีความแตกต่างกันในการรับข่าวสารการป้องกันโรคเอดส์ แต่เมื่อเยาวชนมีอายุมากขึ้น และได้รับความรู้ในเรื่องโรคเอดส์มากยิ่งขึ้น จะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยได้อย่างต่อเนื่อง และ การศึกษาของ พรทิพย์ ภิญญู เรื่องความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาล กรุงเทพมหานคร⁽⁵⁾ พบว่า เมื่อผู้ปกครอง เช่น บิดามารดาของนักเรียนมีความรู้สูงกว่ามัธยมศึกษาเป็นต้นไป นักเรียนจะมีความรู้ในเรื่องโรคเอดส์และทัศนคติที่ดีกว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองที่จบการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ควรรณรงค์ให้กลุ่มเยาวชนรู้จักและเข้าใจถึงเรื่องเพศศึกษาให้เร็วขึ้น ก่อนที่นักเรียนชายและหญิงจะรับรู้ถึงการมีเพศสัมพันธ์จากแหล่งอื่น ที่สามารถบิดเบือนข้อเท็จจริง เช่น กลุ่มเพื่อน หนังสือโป๊ และเว็บไซต์โป๊
2. ควรสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของสถาบันครอบครัว ให้สมาชิกต่าง ๆ ของครอบครัวสามารถพูดคุยกันได้อย่างเปิดเผยถึงเรื่องเพศศึกษา โดยให้ผู้ปกครองสามารถให้ความรู้แก่เยาวชนอย่างถูกต้องตั้งแต่อายุยังน้อย
3. ควรสนับสนุนการทำงานในระดับจังหวัดให้มากขึ้น ในเรื่องของการให้ความรู้และนำข้อมูลที่ได้จากการเฝ้าระวังพฤติกรรมฯ ไปใช้ประโยชน์ให้เห็นได้จริง
4. ส่งเสริมการเฝ้าหาคูคลองทางด้านจิตวิทยาเด็กและเยาวชน เพื่อสามารถเข้าถึงปัญหาเรื่องเพศและความสับสนในเรื่องเพศของเยาวชน และผู้เชี่ยวชาญสามารถให้คำปรึกษาแก่ทางส่วนกลาง ถึงการเฝ้าระวังพฤติกรรมฯ ในกลุ่มเยาวชน ให้สามารถเข้าถึงพฤติกรรมที่แท้จริงของกลุ่มประชากร และส่งผลให้ข้อมูลที่ได้นั้นมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. กลุ่มงานระบาดวิทยาโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์. สถานการณ์โรคเอดส์ประเทศไทย 2546. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข : 2547.
2. กลุ่มงานระบาดวิทยาโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์. แนวทางการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มวัยรุ่น (นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 5). สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข : 2547.
3. Family Health International. Behavior Surveillance Surveys. Arlington: FHI; 2000.
4. วราพร กระหมุดความ. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของวัยรุ่นที่มีต่อการรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ. คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2545.
5. พรทิพย์ ภิญญู. ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาล กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ภาควิชาพลศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา. คณะครุศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2537.